

Krigen og historien

1941-Me, 29/11. 99

118608

Det er fortjenstfullt av krigshistorikeren Arnfinn Moland når han nå utgir sin bok om Hjemmefrontens likvidasjoner under krigen. Selv folk i etterkrigsgenerasjonen – og den utgjør etterhvert det store flertall av befolkningen, naturlig nok – behøver ikke spesielt stor psykologisk innsikt for å begripe at dette er et vanskelig emne. Det er også lett å skjønne at kildematerialet er magert, og ikke bare fordi mange vegrer seg for å snakke, selv mer enn 50 år senere. De færreste vil fortenke de personer som hadde besluttende og utøvende myndighet, i at de ikke holdt seg med et innholdsrikt arkivsystem.

I vårt danske naboland pågår en langt mer omfattende revurdering av forholdene under krigen. I øyeblikket gjelder debatten det økonomiske samarbeidet med tyskerne, både fra landbrukets og fra industriens side. Det er allerede mange år siden danskene hadde sin store og til dels bitre debatt om «stikkerlikvidationerne», og om de som utførte dem, begikk feil. Slike feil var selvsagt uopprettelige siden det man skulle gjøre, og gjorde, var å drepe mennesker som var under mistanke. Like selvsagt var det at de personer som begynte å spekulere på om de hadde handlet feil i slike saker, stort sett holdt sine tanker for seg selv.

En annen årsak til mangelen på kilder er det regelverk som gjelder i slike saker og i slike situasjoner. For det første skal bare den som har absolutt behov for å vite, få vite noe. For det annet drøfter man ikke hemmelige operasjoner. Heller ikke etterpå. Det er åpenbart dette prinsipp Milorg-lederen, Jens Christian Hauge, legger til grunn når han også i dag nekter å gi detaljopplysninger. Hauge har gjennom hele sitt liv vist seg i stand til å ta avgjørelser og holde fast ved dem, og intet tyder på noen karakterendring på dette punkt. Historikerne vil beklage det. Det er deres jobb. Molands bok ville neppe blitt dårligere om han hadde fått bruke Hauge som kilde. I likhet med andre har han måttet nøye seg med det som kan skaffes fra annet hold. Det må leserne også.

I diskusjonen om Molands bok har historikeren Hans Fredrik Dahl forsøkt å operere med et skille mellom journalistiske og historiske metoder. Det skillet kan i mange henseender trekkes, ikke minst hva angår tids- og aktualitetspress, fremstillingsmåte og format. Men det bør ikke tøyes dithen at litt slurv og noen unøyaktigheter skulle være helt i sin orden så lenge det dreier seg om journalistikk. Det at noe forekommer, hjemler ikke et automatisk krav om bred aksept. Og når noe utgis mellom to permer, bør det kreves mer enn når det plasseres i en dagsavis. Men også for journalistikken gjelder det krav at det som står, skal være riktig og i samsvar med det materiale det har vært mulig å fremskaffe. Det var disse krav Egil Ulateigs bok «Med rett til å drepe» ikke oppfylte. Det var derfor forlaget trakk den tilbake.

Historieskrivning er vanskelig og kan ikke være noe annet. Det gjelder desto sterkere når det skal skrives om stridigheter hvor følelsene ennå ikke har lagt seg, selv mer enn et halvt århundre senere.

Nasjonal Samlings Program.

68-11-12

32 sider

Norge er midt oppe i en skjebnesvanger krise. Revet med i den almindelige verdenskrise, splittet og svekket i klassekamp og partistrid, med vekt og vinglet styre, står det norske folk nu ved en avgjørende skillevei.

Verdenskrisen og Forges krise skyldes ikke materiell fattigdom. Utad er det en organisasjonskrise, ~~økonomisk og sosialt, teknisk, politisk og intellektuelt~~. Men det ~~er~~ er alt sammen mer det ytre synlige uttrykk for store indre og sjelelige omveltninger som følger et historisk tilbehov. Sitt krasseste uttrykk har denne åndelige krise fått i den fremherskende ~~økonomiske~~ materialisme som dreper idealitet, tro og offervilje, og skaper uro i samfunnslivet og i menneskesinnene. Vår tid som er preget av stigende opplysning, av spesialiseringen, maskinteknikken og stordriften, viser en veldig økning i den gjensidige avhengighet mellom menneskene og i trangten til sosial rettferd og trygt samvirke. Men samtidig ser vi hvordan enkeltpersoner og partier, økonomiske og faglige sammenslutninger hensynsløst utnytter og tilsidesetter folket til selviske formål. Både i sin marxistiske og i sin liberal-kapitalistiske utforming er ~~denne~~ materialismen fiende av det rettferdige og solidariske samvirke som tidens utvikling tvinger frem.

Den kapitalistiske liberalisme ~~og borgerlige~~ har hatt sin historiske misjon, men har nu utspilt sin rolle og er dømt til å vike for den nye tids krav. Marxistene på sin side utdyper og utnytter vanskelighetene og søker ved et folkebedrag å ta monopol på utviklingen for å bane vei for den internasjonale kommunistiske slavestat. Og de borgerlige partier går på kompromisser med dem og deres system uten evne og vilje til å sette noe nytt og sterkt inn.

Vårt land er ikke tjent hverken med marxismens klassekamp og partityranni eller med de borgerlige partiers la-skure-politikk og deres innrømmelser til marxismen. De er to sider av ~~det samme~~ system. Ingen av dem har møte folkets lengsel etter en ny og bedre tid. Begge ~~de~~ de velstand og folkemakt og fører kultursamfundet mot undergang.

Frihet og selvbestemmelsesvilje, den enkelte tiltak og eiendomsrett er dypt rotfestet i det norske folks liv, og er grunnlaget for all fremdrift. Menneskene er ulike og skal verdsettes etter dugelighet, ydelse og ansvar, ikke etter penger, byrd eller stand, og heller ikke etter gruppetall eller ut fra overflødig likhetsakeri. De beste skal lide med stor myndighet og stort ansvar. Men det skal være likhet for loven og like gode utgangsvilkår for alle. Alle skal som frie mennesker ha sin egen funksjon å utrette, men arbeide sammen til gjensidig nytte for dem selv og for det hele. Og over den enkelte interesser og krav står hensynet til hele folkets velferd. En nasjon er en organisk enhet, og et folkesamfund har levetid og mål langt utover de enkelte personer og grupper. Tidens vanskeligheter

nasjonal som holder fast ved folkets vel som overordnet den enkelte interesser og alle partier ved disse og klasser. Lik alle andre folkesamfund som vil berge sig fra en alvorlig grunnsetninglig krise og gjenfodes nå også alle samfund hente nytt liv fra det nasjonale prinsipp som det er grunn på. Den sosiale bevegelse, som er tilstrekkelig, må gjøre nye former og nytt innhold i pakt med vårt folks kulturbarnde og etiske verdier. Bare en slik åndelig og nasjonal reising som er gitt økt kraft ved det som er godt i de sosiale forhold, vil ha styrke til å fri Norge fra marxistar, partipolitikere, pengevalde, og alle de andre krefter som holder på å bryte ned vårt retts- og kultur-samfund, og også til å gjennomføre de reformer som er nødvendig for nasjonens fremgang og svarer til den nye tid og dens krav. Denne bevegelse er den norske egenart av den nye livsanskuelse, en norsk sosialisme som vil orden og rettferd, foraner frihet og forskjellighet med fellesskap, og bevarer verdier og ikke former. Det er den store og sterke nasjonale politikk som bygger og betor, og kan reise landet. Krisen rummer ikke bare farer, men lover rik fremgang for det folk som

vnør en samlet innsats.

I første linje har utviklingen gjort det klart at samfundets rette ordning er den efter yrker og stender. Likeledes er det åpenbart at økonomisk tilfriskning og effektiv avhjelp av gjeldstrykket, av bygdefolkets vansker og arbeidsløsheten er avhengig av en åndelig vekkelsetil politisk og sosial nyordning og av at på det grunnlag opprettes en sterk av folkeviljen båret regjeringsmakt, som står over og sambinder alle individer og organisasjoner. På yrkeslivets grunn må derfor alle produserende krefter hele landet over organisere sig i nasjonal ening uten hensyn til de partipolitiske partier og hjelpe til å fremtvinge det systemsifte som alene kan skape trygge og rettferdige vilkår for alle dem som arbeider og produserer og virkelig få hele folket i arbeid, og som på den naturlige og fredelige utviklings vei kan bære frem det nye samfund.

Nasjonal Samlings mål er da: Nasjonal enhet uten klassemotsetninger og partier, et solidarisk norsk folkosamfund bygget op organisk på yrkeslivets grunn, med et sterkt og stødig styre.

Ut fra dette grunnsyn vil bevegelsen gjennomføre følgende program:

I. Staten og samfundet.

1. En handlekraftig nasjonal riksregjering uavhengig av partipolitikk.

2. Nasjonens kultur- og næringsliv organiseres i selvstyrende legaliserte yrkeslag som danner bindeledd mellom den enkelte og staten, under statens kontroll. Et riksting av yrkeslagene organiseres og gis innflytelse på rikets styre.

Nasjonal Samlings Program.68-11-12
32 sider

Norge er midt oppe i en skjebnesvanger krise. Revet med i den almindelige verdenskrise, splittet og svekket i klassekamp og partistrid, med vekt og vinglet styre, står det norske folk nu ved en avgjørende skillevei.

Verdenskrisen og Forges kriser skyldes ikke materiell fattigdom. Utad er det en organisasjonskrise, økonomisk, sosialt, politisk og teknisk. Men det ~~er~~ er alt sammen mer det ytre synlige uttrykk for store indre og sjelelige omveltninger som følger et historisk tilhørv. Sitt krasseste uttrykk har denne åndelige krise fått i den fremherskende egoistiske materialisme som dreper idealitet, tro og offervilje, og skaper uro i samfunnslivet og i menneskesinnene. Vår tid som er preget av stigende opplysning, av spesialiseringen, maskinteknikken og stordriften, viser en veldig økning i den gjensidige avhengighet mellom menneskene og i trangten til sosial rettferd og trygt samvirke. Men samtidig ser vi hvordan enkeltpersoner og partier, økonomiske og faglige sammenslutninger hensynsløst utnytter og tilsidesetter folket til selviske formål. Både i sin marxistiske og i sin liberal-kapitalistiske utforming er ~~denne~~ materialismen en fiende av det rettferdige og solidariske samvirke som tidens utvikling tvinger frem.

Den kapitalistiske liberalisme ~~har hatt sin historiske misjon, men har nu utspilt sin rolle og er dømt til å vike for den nye tids krav.~~ Marxistene på sin side utdyper og utnytter vanskelighetene og søker ved et folkebedrag å ta monopol på utviklingen for å bane vei for den internasjonale kommunistiske slavestat. Og de borgerlige partier går på kompromisser med den og deres system uten evne og vilje til å sette noe nytt og sterkt inn.

Vårt land er ikke tjent hverken med marxismens klassekamp og partityreni eller med de borgerlige partiers la-skure-politikk og deres innrømmelser til marxismen. De er to sider av ~~det selvsamme system.~~ Inga av dem har møte folkets lengsel etter en ny og bedre tid. Begge ~~de~~ de velstand og folkemakt og fører kultursamfundet mot undergang.

Frihet og selvbestemmelsesvilje, den enkeltes tiltak og eiendomsrett er dypt rotfestet i det norske folks liv, og er grunnlaget for all fremdrift. Menneskene er ulike og skal verdsettes etter dugelighet, ydelse og ansvar, ikke etter penger, byrd eller stand, og heller ikke etter gruppetall eller ut fra overflødig likhetsmakeri. De beste skal lide med stor syndighet og stort ansvar. Men alle skal være like for loven og like gode utgangsvilkår for alle. ~~Alle~~ skal som frie mennesker ha sin egen funksjon å utrette, men arbeide sammen til gjensidig nytte for dem selv og for det hele. Og over den enkeltes interesser og krav står hensynet til hele folkets velferd. En nasjon er en organisk enhet, og et folkesamfund har leverett og mål langt utover de enkelte personer og grupper. Tidens vanskeligheter

~~heller~~ kan bare overvinnes ved en offervillig og handlekraftig nasjonal samlings som setter i høisetet fellestanken, hensynet til landets og dets fast vefolkets vel som overordnet den enkeltes interesser og alle partiers og klasser. Lik alle andre folkesamfund som vil berge sig fra en alvorgrunnsetninglig krise og gjenfodes må også ~~den norske~~ samfund hente nytt liv fra det nasjonale prinsipp som det er ~~gjenn~~ på. Den sosiale bevegelse, som er tidstanken, må is nye former og nytt innhold i pakt med vårt folks kulturverdier og etiske verdier. ~~Den~~ kan slik innlede en nasjonal reising som er blitt øket kraft ved det som er godt i de sosiale prinsipper, vil ha styrke til å fri Norge fra marxister, partipolitikere, pengevalde, og alle de andre krefter som holder på å bryte ned vårt retts- og kultur-samfund, og også til å gjennomføre de reformer som er nødvendig for nasjonens fremgang og svarer til den nye tid og dens krav. Denne bevegelse er den norske egenart av den nye livsanskuelse, en norsk socialisme som vil ordn og rettferd, foraner frihet og forskjellighet med fellesskap, og bevarer verdier og ikke former. Det er den store og sterke nasjonale politikk som bygger og bærer, og kan reise landet. Krisen rummer ikke bare farer, men lover rik fremgang for det folk som

vner en samlet innsats.

I første linje har utviklingen gjort det klart at samfundets rette ordning er den efter yrker og stender. Likelædes er det åpenbart at økonomisk tilfriskning og effektiv avhjelp av gjeldstrykket, av bygdefolkets vansker og arbeidsløsheten er avhengig av en åndelig vekkelsetil politisk og sosial nyordning og av at på det grunnlag opprettes en sterk av folkeviljen båret regjeringsmakt som står over og sambinder alle individer og organisasjoner. På yrkeslivets grunn må derfor alle produserende krefter hele landet over organisere sig i nasjonal ening uten hensyn til de partipolitiske partier og hjelpe til å fremtvinge det systemsifte som alene kan skape trygge og rettferdige vilkår for alle dem som arbeider og produserer og virkelig få hele folket i arbeid, og som på den naturlige og fredelige utviklings vei kan bære frem det nye samfund.

Nasjonal Samlings mål er da: Nasjonal enhet uten klassemotsetninger og partier, et solidarisk norsk folkesamfund bygget op organisk på yrkeslivets grunn, med et sterkt og stødig styre.

Ut fra dette grunnsyn vil bevegelsen gjennomføre følgende program:

I. Staten og samfundet.

1. En handlekraftig nasjonal riksregjering uavhengig av partipolitikk.
2. Nasjonens kultur- og næringsliv organiseres i selvstyrende legaliserte yrkeslag som danner bindeledd mellom den enkelte og staten, under statens kontroll. Et riksting av yrkeslagene organiseres og gis innflytelse på rikets styre.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2019 Norge er midt oppe i en skjebnesvanger krise.

Revet med i den almindelige verdenskrise, splittet og svekket i klassekamp og partitrid, med vekt og vinglet styre, står det norske folk nå ved en avfjærende skillevei.

Verdenskrisen og Norges krise skyldes ikke materiell fattigdom. Utad er det en organisasjonskrise & økonomisk-sosialt, pengeteknisk, politisk og i rettsforholdene. Men dette er altså sammen mer det ytre synlige uttrykk for store indre og sjølelige omveltninger som følger et historisk tidekryss. Sitt krasserte uttrykk har denne åndelige krise fått i den fremherskende egoistiske materialisme som dreyer i denlitet, tro og offorvilje, og skaper uro i samfundslivet og i menneskesindene. Vår tid som er preget av stigende opplysning, av spesialiseringen, maskinteknikken og stordriften, viser en veldig økning i den gjensidige avhengighet mellom menneskene og i trangen til sosial rettferd og trygt samvirke. Men samtidig ser vi hvordan enkelt- og partier, økonomiske og faglige sammenslutninger hensynsløst utnytter og tilside-setter folket til selviske formål, som strider mot det felles vel. Både i sin marxistiske og sin liberal-kapitalistiske utforming er ^{denne} materialismen en fiende av all sann sosialisme; det vil si av det rettferdige og solidariske samvirke som tidens utvikling tvinger frem.

T-personer

Vil gjengjelding og rettferdighet

~~Den kapitalistiske liberalisme og parlamentarismen har fått sin historiske misjon, men har nå utsviit sin rolle og er dømt til å vike for den nye tids lære. Marxisme og sin ide utdyper og utnytter menneskelighetens og søker ved et folkebedrag å ta monopol på samfundslivet og utviklingen for å bane vei for den kommunistiske slaveståt. Og de borgerlige partier går på kompromisser med dem og deres system uten evne og vilje til å sette noget nytt og sterkt inn.~~

Fellesmestretning

1 uttømmende

For når skal oven frie mennesker ha sin egen frembojan å utvrt, men aldri sammen til gjensidig nytte for dem selv og for det hele.

Men frihet og selvbergningsvilje, den enkeltes tiltak og eiendomsrett er dytt rotfestet i det norske folks liv, og er grunnlaget for all fremdrift. Menneskene er ~~en~~ ulike og skal verdsettes etter dugelighet, ydelse og ansvar, ikke etter penger, kuttå byrd eller stand, og heller ikke etter gruppotall eller ut fra overfladisk likhetsmakeri. De beste skal lede med stor myndighet og sterkt ansvar. Men der skal være likhet for loven og like gode utgangsvilkår for alle. Og over den enkeltes interesser og krav står hensynet til hele folkets velferd. En nasjon er en organisk enhet, og et folkesamfund har leverett og mål langt utover de enkelte personer og grupper.

Vårt land er ikke hjent

For er to vidt av det selv-samme system.

~~Tidens menneskelighet er overvunnet av hverken med marxismens klassekamp og partityranni eller med de borgerlige partiers la-skure-politikk og deres innrømmelser til marxismen. Ingen av dem kan møte folkets lengsel etter en ny og bedre tid. Begge leder den velstand og folkekraft og fører kultursamfundet mot undergang, som bygger på vårt folks kulturbærende og etiske verdier og som setter i løisatet folkestanken.~~

A stilling for norsk folk og sine grunnsetninger

de, og alle de
norske, som
lytte ned vårt nio-
alder-samfund
som
for på forakt og
dette er det som
er

og
for
solidariske sam-
virkelse som bidrar
utviklingen av

A samfund som
A og bevarer frem
Den sociale be-
vegelse, som er tids-
bunden, må gis nye
former og nytt inn-
hold i sakt med
vårt folks kultur-
verdier og etiske
verdier.

A som er gitt kraft
ved det som er
og godt i de
mennesker, vil ha styrke
for det åpenbart

1 medlem

T kultur- og nærings-

hensynet til landets og folkets vel og velferd.
Landets vel og velferd kan bare sikres ved en offentlig og
handlekraftig nasjonal handling, som bygger på
folkeviljen og etiske verdier, og som beror
på hensynet til landets og
folkets vel og velferd og den enkelte interessen
og alle partiers og klassers. Ikk alle ønsker å
gjennomføre vil kunne bibringe en alvorlig krise og
gjæres, så det vårt samfund hente nytt liv fra
det nasjonale prinsipp som det er grunnlagt på. Bare
en slik åndelig og nasjonal reising på folkelig og
solidarisk grunn vil vi kunne styre til å fri sig
fra marxistene og partipolitikernes og til å gjen-
føre de andre reformer som er nødvendig for
nasjonens fremgang og som svarer til den nye tid og
dens krav. Denne bevegelse er den norske egenart
av den nye livensskuelse, en norsk sosialisme
som vil orden og rettferd, forener frihet og fer-
skjellighet med fellesskap, og bevarer verdier og
ikke former. Det er den store og sterke nasjonale
politikk som bygger og byter, og som vil
ikke bare fører men lever rik fremgang for det folk
som over en samlet åndsats.

Nasjonal Samlings mål er: Nasjonal en-
het uten klassemotsetninger og partier, et solidarisk
norsk folkensamfund bygget opp på yrkeslivets grunn,
med et sterkt og stødig styre.

Ut fra dette grunnsyn vil bevegelsen gjennomføre
følgende program:

I første linje har utviklingen gjort det klart
at samfundets rette ordning er den ettertrykket
og stender. Ligeledes at økonomisk tilvirkning
og effektiv avhjelp av gjeldstrykket, av bygdofolkets
vansker og arbeidsløsheten er avhengig av en åndelig
virkelse til politisk og sosial nyordning og av at på det
det opprettes en sterk av folkevilljen båret regjerin-
makt som står over og samholder alle individer og
organisasjoner. På yrkeslivets grunn må derfor alle
produserende krefter hele landet over organisere sig
i nasjonal ening uten hensyn til de partipolitiske
partier og hjelpe til å fremtvinge det systemskifte
som alene kan skape trygge og rettferdige vilkår
for alle dem som arbeider og produserer og virkelig
få hele folket i arbeid, og som på den naturlige og
fredelige utviklings vei kan bære fram det nye sam-
fund.

I. Staten og samfundet.

1. En handlekraftig nasjonal riksregjering uavhengig av partipolitikk.
2. Nasjonens liv organiseres i selvstyrende legali-
serte yrkeslag som danner bindeledd mellem den
enkelte og staten, under statens overledelse og
kontroll. Et riksting av yrkeslagene organiseres
og gis innflytelse på rikets styre.

Fylkeskommuners stilling som organ for utøvende makt styrkes.

3. Statsforvaltningen rasjonaliseres med sterk Økning av fagkyndiges innflytelse, av den enkelte embeds- og tjenestemanns personlige ansvar og syndighet, og med skarpt skille mellom den almindelige forvaltning og statens forretningsdrift.
4. Det kommunale selvstyre onlægges, og kommunene gis undergis effektiv statskontroll. Opprydding i de kommunale gjeldsforhold. Skarpt skille mellom statens og kommunenes oppgaver og ansvar.
5. Lov og rett håndheves nøyaktig. Staten overtar alt politi. Korrupsjon og uhederlighet bekjempes strengt. Det skapes respekt for domstolene. Lagfolks deltagelse i rettsavgjørelser innskrenkes. Kriminalreform og mer nasjonal civil-rett.
6. De offentlige finanser ordnes etter en fler- årig finansplan med streng økonomi og minst mulig trykk på arbeidslivet. Skattene innføres, og skattene bringes etterhvert ned på et rimelig nivå ens for hele riket. Bundne utgifter løses.
7. Frivillig arbeidstjeneste for all ungdom for å styrke solidaritet og å skape arbeid for ungdom.

x) Under nødvendig hensyntagen til dette on legges beskatningen,

II. Arbeidslivet.

8. Rett og plikt til arbeid for enhver. Arbeid skal gives enten det er brødforsørgende arbeid eller høvedarbeid.
9. Den enkeltes tilbak og eiendomsrett trygges, innenfor rammen av en planøkonomisk ordning av produksjonen med full utnyttelse av landets muligheter. Kooperasjonen skal være u- politisk. Stat og kommuner skal ikke drive næringsvirksomhet hvor ikke sterke samfundsmessige hensyn krever det. Kooperasjonen skal
10. Tidmessig utbygging av samferdselsmidlene tillands, tilsjøs og i luften, og av våre vannfall under størst mulig bruk av private bedrifter.
11. Lockout og streik forbys. En arbeidets lov fastsetter arbeidsgivernes og lønsmottagernes rettigheter og plikter, deres inbyrdes samarbeid og bestemmer hvorledes interessetvister i arbeidslivet skal avgjøres. For å være be- arbeidsløsheten bringes til ophør med alle gagnlige midler etter en landsomfattende arbeidsplan. Arbeidstiden og arbeidstidens antall reguleres overensstemmende med teknikens utvikling så all ungdom kan komme i arbeid. Det tilgjengelige arbeid påases for- delt rimelig og rettferdig; misbruk med dobbeltstillinger og med ansettelse gjennom bekjentskaper hindres. Også alle arbeidsføre forsorgsunderstøttede skal i arbeid og fritas for forsorgsoppeget. Forsorgsordningen legges som et ledd i en samlet planmessig sosialreform. Arbeidsgjore skal ikke ha bidrag, men skaffes lønnet arbeid.

H og utførsel

T være upolitisk.

f driftens og dens funksjonsområde og arbeidene mot misbruk for arbeidsgiver og arbeidstaker, og ledernes personlige ansvar styrkes.

13. Et rasjonelt pengesystem med fast pengeverdi.
14. Bankvesenet omorganiseres og sentraliseres. Kredit givningen skal tilgodese næringslivet over det hele land og like meget de små næringsdrivende, som de store. Kapitalen skal tjene arbeidslivet. Spareinnskudd og alders- og livs-trygd sikres.

~~14. Beskyttelse for håndverk, hjemmeindustri og småbedrifter.~~

~~15. For å verne bedriftene, deres funksjoner og arbeidere mot misbruk av aksjonærens rett, selskapsbørs og aksjonærens og ledelsens personlige ansvar aksjonærskadelig spekulasjon og urimelig arbeidsfri inntekt hindres.~~

16. En nasjonal bondopolitikk som trygger en fri selvevende bonde- og andruberstand, sikrer landets matforsyning og letter nydyrking og beveisning. ~~Ødels- og årtesretten styrkes. Jordens bruk som handelsvare og pant begrenses.~~ Gjeldsoppgjør og regulering av beskattning, markeder og priser så ~~jordbruket~~ blir lønnsomt.

Tollavgifter,

16. Skogsaken fremmes i stor målestokk. Skogrekruttskoler. Skogens avkastning økes ved rasjonelle bruksmåter og ved kultur- og vei-arbeider som samtidig gir jevnt arbeid året rundt for skogsarbeiderne. Dyttet kår skal bedres, deres adgang til å bli selvere lettes.

Tkjalp til organisert samdrift, ved fgsmatene

17. Fiskerne støttes ved arbeid for bedre fiskeprodukter, bedre organisert utførsel, øket innenlandsk omsetning, ~~forvaltning~~ og modernisering av oppbevaring og transport, samt gjeldeordninger og lettet overgang for fiskere til jordbruk. Voktholdet mot fremmede trålere skjernes.

18. Beskyttelse for håndverk, hjemmeindustri, og småbedrifter.

III. Individet, slekten og folkehelsen.

19. Den enkelte ansvar for å berge sig selv skjernes. Enhver søker stillet på den plass hvor han best kan nytte sine evner og krefter til det høles vel.

20. Familien og hjemmet vernes. Tyrduaden for kvinnens virke i hjemmet og for morakallet ~~høveder~~ *høveder*. Politisk, rettelig og yrkesmessig likestilling mellom mann og kvinne. Barne-trygd gjennomføres og folketrygd for gamle og uføre.

21. Folkehelsen styrkes ved bedre hygiene og bedre boligforhold, ved å notarbeide alkoholmisbruk og oppholpe små folkeført. ~~Sinnssyke, Vane-~~ *Sinnssyke, Vane-*forbrytere, og særlig sterkt belastede personer som efter sakkyndiges mening ikke kan få sunde barn, berøves forplantningsevnen. Strengere regler for utlendingers oppholdstilladelse og innvandring.

Tsinnssyke,

IV. Skole og Åndsliv.

22. Kristendommens grunnverdier vernes. Religiøs

~~og direkte frihet. Statskirken gis selvstyre.~~

23. Bedre skoleutdannelse på kortere tid med større vekt på karakterutdannelse, samfundssind, kroppsutvikling og det praktiske liv. En sanlet skoleplan med spesialisering etter ~~den enkelte elevs~~ *W. H. H. H.* anlegg og fremtidsplaner, og etter samfundets behov. Gjennom stipendier bekoster staten den høyere utdannelse av særlig begavet ungdom. Forskningsinstitutter og fagutøyer utbygges.

Kultur, utdanning og utrustningspolitikk.

24. Fritt åndsliv med organisert selvstyre under statens tilsyn og kontinuerlige økonomisk støtte.
25. Presse, teater, kringkasting, film og andre kulturfornidlere skal fremme nasjonens interesser. Samfundsfremtlig propaganda og utbredelse av klassehat forbyes.
26. ~~Presse uten tvang av~~ Den naturlige sammensmelting av de to målgrupper til ett norsk skriftspråk *fremmes, men uten tvang.*

V. Forsvaret og utenrikspolitikken.

27. Forsvaret styrkes, særlig ~~for~~ sjø- og luftforsvaret. Hær, flåte og luftvern organiseres til sterkt samarbeide.
28. Utenrikstjenesten ordnes om saklig og ~~praktisk~~ *effektivt*. Det settes og klare linjer for en målvisse nasjonal handels- og utenrikspolitikk.
29. Handelspolitikken skal især arbeide for å skaffe folkehusholdet fast grunn og for å holde oppe utførsel og skipsfart. Varer som kan frembringes forevarlig og tilstrekkelig innenlands skal ikke hentes utenfra. Utenom denne selvberging arbeides for å skape varebytte med andre land, om nødvendig på grunnlag av gjensidighet. Beste tiltak i fremmede land skal ha aktiv og målbevisst politisk støtte. Norges interesser i polarstrøkene hevdes våkent og sterkt.
30. Utenrikspolitikken skal søke tilknytning til rase-kultur- og interessebeslektede folk verden over for særlig på denne fellesgrunn å gjøre vår innsats i folkenes verdensfellesskap.

Overalt må gjelde et hensynet til hele landet går foran enkeltpersoners, parti- og landsdeles særinteresser. Fellesnytte foran egenytte. Egenytte gjennom folkenytte.

Norge er ett rike. Det skal bli ett folk.

15.

Fremlagt på Partiforret og godtatt
av Rådet 28./29. januar 1934 samt stad-
festet av undertegnede partifører 16.
februar 1934 etterat hensyn er tatt til
fremkomne bemerkninger.

{Widham Quisling}